

P6_TA(2009)0190

A termelési láncban tevékenykedő alvállalkozók társadalmi felelősségvállalása

Az Európai Parlament 2009. március 26-i állásfoglalása a termelési láncban tevékenykedő alvállalkozók társadalmi felelősségvállalásáról (2008/2249(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (1) bekezdésére,
- tekintettel az EK-Szerződés 39., 49., 50. és 137. cikkére,
- tekintettel az Európai Üzemi Tanács létrehozásáról vagy a közösségi szintű vállalkozások és vállalkozáscsoportok munkavállalóinak tájékoztatását és a velük folytatott konzultációt szolgáló eljárás kialakításáról szóló, 1994. szeptember 22-i 94/45/EK tanácsi irányelvre¹,
- tekintettel az Európai Közösség munkavállalóinak tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció általános keretének létrehozásáról szóló, 2002. március 11-i 2002/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre²,
- tekintettel a harmadik országok az EU-ban illegálisan tartózkodó állampolgárait foglalkoztató munkáltatókkal szembeni szankciókról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatra (COM(2007)0249),
- tekintettel a munkavállalók kiküldetéséről szóló 96/71/EK irányelv végrehajtásáról szóló 2006. október 26-i állásfoglalására³, valamint a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló 2007. július 11-i állásfoglalására⁴,
- tekintettel az OECD multinacionális vállalkozások számára szóló iránymutatásaira,
- tekintettel a multinacionális vállalatokra és a szociális politikára vonatkozó elvekről szóló háromoldalú ILO-nyilatkozatra,
- tekintettel a globalizáció szociális dimenziójáról szóló, 2005. november 15-i állásfoglalására⁵,
- tekintettel „A vállalatok társadalmi felelőssége: új partnerség” című, 2007. március 13-i állásfoglalására⁶,
- tekintettel a mindenki számára biztosítandó tisztességes munka ösztönzéséről szóló,

¹ HL L 254., 1994.9.30., 64. o.

² HL L 80., 2002.3.23., 29. o.

³ HL C 313. E, 2006.12.20., 452. o.

⁴ HL C 175. E, 2008.7.10., 411. o.

⁵ HL C 280. E, 2006.11.18., 65. o.

⁶ HL C 301. E., 2007.12.13., 45. o.

2007. május 23-i állásfoglalására¹,

- tekintettel a be nem jelentett munkavégzés elleni határozottabb fellépésről szóló, 2008. október 9-i állásfoglalására²,
 - tekintettel „A munkajog korszerűsítése szembenézve a XXI. század kihívásaival” című zöld könyvről szóló 2007. július 11-i állásfoglalására³,
 - tekintettel az Európai Közösségek Bíróságának a C-60/03. számú *Wolff & Müller* ügyben hozott 2004. október 12-i ítéletére⁴,
 - tekintettel az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért nevű szervezet által készített, „Az alvállalkozói folyamatokkal kapcsolatos felelősségi körök az európai építőiparban” című tanulmányra,
 - tekintettel eljárási szabályzata 45. cikkére,
 - tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság jelentésére (A6–0065/2009),
- A. mivel az alvállalkozói tevékenység a gazdasági tevékenység szerves részének tekinthető,
- B. mivel az elmúlt évszázad utolsó negyedében tapasztalható, korábban sohasem látott mértékű gazdasági aktivitás jelentős szerepet játszott a foglalkoztatás szintjének növekedésében az Európai Unió legtöbb gazdaságában, és mivel ez a fejlődés a nagy- és kisvállalatok számára egyaránt előnyös volt és ösztönözte a vállalkozást,
- C. mivel a globalizáció és a vele járó megnövekedett verseny változásokat okoz a vállalatok szervezésében, beleértve a nem stratégiai fontosságú tevékenységek kiszervezését, a hálózatépítést és az alvállalkozók fokozott mértékű alkalmazását is,
- D. mivel ennek eredményeképp az anyavállalatok és leányvállalataik, valamint a fővállalkozók és alvállalkozók közötti kapcsolatok bonyolultsága megnehezíti a különböző struktúráknak, tevékenységeknek és politikáknak, valamint a termelési lánc különböző szereplői feladatainak és felelősségi körének egyértelmű áttekintését,
- E. mivel ezek a változások messzemenő következményekkel jártak a munkaügyi kapcsolatokra nézve, és esetenként megnehezítik a termelési lánc különböző elemei közötti kapcsolatokra alkalmazandó jogág egyértelmű meghatározását, és ennek következtében a munkaerő bérezését és elosztását már nem az iparág szabályozási kerete határozza meg,
- F. mivel korunkban a termelési folyamat számos iparágban meghosszabbodott és kiterjedt, széttöredezett termelési lánc, amely egyaránt alkot horizontális és vertikális logisztikai láncot, valamint gyakran kis cégekre vagy önfoglalkoztatókra „kiszervezett”, egyes szakmai folyamatokkal és feladatokkal bíró, gazdasági és termelési jellegű értéklánc formáját ölti, és mivel ennek hatása a mérlegben az, hogy a

¹ HL C 102. E, 2008.4.24., 321. o.

² Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0466.

³ HL C 175. E, 2008.7.10., 401. o.

⁴ C-60/03. ügy, *Wolff & Müller* [2004] EBHT I-9553.

munkaerő közvetlen költségeit a „kereskedelmi szolgáltatási szerződéseken” alapuló alvállalkozói, szolgáltatási vagy beszállítói költségek váltják fel,

- G. mivel az alvállalkozókat gyakran kijátsszák egymás ellen, és mivel így a pályázati felhívás közzevetőjének és az alvállalkozónak a munkavállalói egyaránt nyomás alá kerülnek munkakörülményeik tekintetében,
- H. mivel a Parlament korábban rávilágított a nem valódi önfoglalkoztatókkal kapcsolatos problémákra, és mivel a probléma az alvállalkozók esetében szintén bizonyított,
- I. mivel a jogilag független cégekkel létesített alvállalkozás vagy kiszervezés nem eredményez függetlenséget, és az értéklánc alacsonyabb szintjén lévő társaságok – a csúcstechnológiás vagy más kifinomult tevékenységet ellátó szakosodott alvállalkozók kivételével – gyakran nincsenek abban a helyzetben, hogy a fővállalkozókkal szemben egyenrangú partnerként lépjenek fel,
- J. mivel az alvállalkozói tevékenység sok pozitív aspektusa és annak ellenére, hogy növeli a termelési kapacitást, bizonyos gazdasági és társadalmi egyensúlyhiányt okoz a munkavállalók körében, és a munkakörülmények rosszabbodása irányába mutató versenyt eredményezhet, ami aggodalomra ad okot,
- K. mivel alvállalkozói tevékenységet kizárólag munkaerő-közvetítéssel foglalkozó vállalatok vagy például ideiglenesmunkaerő-közvetítő ügynökségek is végezhetnek, amelyek esetenként úgynevezett „postaláda-vállalkozásokként” működő vállalatok, és mivel sok esetben csak egyetlen szerződést kötnek meg, vagy a dolgozókat csak erre a külön célra veszik fel; mivel ez rávilágít az építőipar és más ágazatok gyorsan változó természetére, ahol a munkavállalók helyzete gyakran bizonytalan,
- L. mivel határokon átnyúló kontextusban e bizonytalan helyzettel kapcsolatos problémák különös hangsúlyt kapnak, amikor például a munkavállalókat harmadik országba küldik ki,
- M. mivel az építőipar munkaügyi kapcsolatait újrafogalmazták, ugyanakkor csökkent a fővállalkozó közvetlen társadalmi felelősségvállalása, mivel a munkát alvállalkozók és munkaközvetítő ügynökségek alkalmazásával kiszervezik, az alvállalkozói lánc alacsonyabb szintjeinek szerves részévé téve az olcsó, gyakran képzetlen munkaerőt,
- N. mivel gyakorta bonyolult alvállalkozói láncolatai miatt bizonyos ágazatok, különösen az építőipar különösen kiszolgáltatottak a visszaélésekkel szemben,
- O. mivel az egyenlő munkáért egyenlő bér alapelvének alkalmazását minden munkavállaló esetében biztosítani kell és be kell tartatni, tekintet nélkül azok jogállására és szerződéseik jellegére;
- 1. felhívja az állami hatóságokat és az összes érintett felet, hogy tegyenek meg minden tőlük telhetőt a munkavállalóknak a különböző, őket alkalmazó vállalkozásokkal fennálló munkaviszonyukat és munkakörülményeiket, valamint az alvállalkozói lánc szerződéses viszonyait szabályozó eszközökben (munkajogi jogszabályok, kollektív szerződések, magatartási kódexek) foglalt jogaikkal kapcsolatos tájékozottságának javítására;

2. felszólítja a Bizottságot, hogy javítsa a helyes gyakorlatokkal, a meglévő iránymutatásokkal és szabványokkal, valamint a társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó gyakorlatokkal kapcsolatos tájékozottságot a vállalkozások körében, legyen szó fő- vagy alvállalkozókról;
3. megismétli arra vonatkozó felhívását, hogy a Bizottság terjesszen elő javaslatot a tisztességes munkára vonatkozó menetrend alvállalkozóknál foglalkoztatott munkavállalók tekintetében történő alkalmazásáról, és különösen az alapvető munkajogi előírásoknak való megfelelés, a szociális jogok tiszteletben tartása, a munkavállalók képzése és az egyenlő bánásmód tekintetében;
4. hangsúlyozza a termelési láncban az új technológiákat alkalmazó alvállalkozó cégek fontosságát a termelés és a munkahelyek minőségének javítása érdekében;
5. felszólítja a nemzeti állami hatóságokat, hogy fogadjanak el, illetve fejlesszenek tovább olyan jogi rendelkezéseket, amelyek kizárják a közbeszerzésből a munkajogi szabályokat, a kollektív szerződéseket vagy a magatartási kódexeket megsértő vállalkozásokat;
6. üdvözli az egyes multinacionális vállalkozások és a szakszervezeti szövetségek közötti megállapodás eredményeképpen létrejött transznacionális jogi keret elfogadását, amelynek célja a munkaügyi előírások védelme a multinacionális vállalkozásoknál, valamint a különböző országokban működő alvállalkozóknál és leányvállalataiknál, és amely definiálja a függő munkavállaló fogalmát, valamint szociális védelmet biztosít a munkavállalók számára a sajátos alkalmazási feltételektől függetlenül;
7. tudomásul veszi a *Wolff & Müller* ügyben hozott ítéletet, amelyben az Európai Bíróság megállapította, hogy a német felelősségi rendszer nem sérti a közösségi jogszabályokat, hanem a külföldre kiküldött munkavállalók védelmét célozza;
8. tudomásul veszi „A munkajog korszerűsítése szembenézve a XXI. század kihívásaival” (COM(2006)0708) című bizottsági zöld könyvről szóló nyilvános konzultáció eredményét; ösztönzi e tekintetben a Bizottság szándékát, miszerint megteszi a szükséges lépéseket az alvállalkozói láncban részt vevő felek jogainak és kötelezettségeinek világossá tételére azt elkerülendő, hogy a munkavállalókat megfosszák hatékony jogérvényesítési képességüktől;
9. üdvözli, hogy nyolc tagállam (Ausztria, Belgium, Finnország, Franciaország, Németország, Olaszország, Hollandia és Spanyolország) nemzeti felelősségi rendszerek létrehozásával már reagált az alvállalkozókra mint munkáltatókra háruló felelősséggel kapcsolatos problémákra; bátorítja a többi tagállamot, hogy fontolják meg hasonló rendszerek bevezetését; rámutat azonban arra a tényre, hogy különösen nehéz e szabályok végrehajtása a határokon átnyúló alvállalkozói folyamatokban, ha a tagállamok különböző rendszereket működtetnek;
10. hangsúlyozza, hogy az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért nevű szervezet tanulmánya szerint a felelősség szűk körű meghatározása, így a lánc csak egy elemére történő korlátozása olyan ok, ami miatt az intézkedések nem hatékonyak;
11. kiemeli a kisvállalkozásokat érintő különleges kihívásokat; felhívja a politikai

döntéshozókat, hogy dolgozzanak ki megfelelő tudatosságnövelő eszközöket ezen ágazatban;

12. emlékeztet valamennyi érintettet, hogy a munkavállalók kiküldéséről szóló, 2006. október 26-i állásfoglalásában a Parlament felszólította a Bizottságot, hogy szabályozza az általános vagy fővállalkozások egyetemleges felelősségét a határ menti ingázók alvállalkozásban vagy kiszervezésben történő alkalmazásából eredő visszaélések kezelése érdekében, továbbá teremtsen átlátható és a versenyre épülő belső piacot minden vállalkozás számára;
13. megismétli üzenetét, felszólítva a Bizottságot, hogy hozzon létre olyan egyértelmű közösségi jogi eszközt, amely európai szinten vezeti be az egyetemleges felelősség elvét, ugyanakkor azonban tiszteletben tartja a tagállamok jogrendjeinek különbözőségét, valamint a szubszidiaritás és az arányosság elvét;
14. felhívja a Bizottságot, hogy végezzen hatásvizsgálatot annak megállapítására, hogy hozzáadott értékkel bír-e és megvalósítható-e egy láncfelelőségre vonatkozó közösségi eszköz az alvállalkozási folyamatok átláthatóságának növelése és a közösségi és nemzeti jog jobb érvényesítésének biztosítása céljából; hangsúlyozza, hogy egy ilyen tanulmánynak ágazatokon átívelőnek kell lennie;
15. meggyőződése, hogy egy ilyen eszköz nem csak az alkalmazottak, hanem a tagállami hatóságok, munkáltatók, különösen pedig a kis- és középvállalkozások számára is hasznos lenne a szürkegazdaság elleni harcukban, mivel az egyértelmű és átlátható közösségi szabályok eltávolítanák a piacról a kétes szereplőket, ezáltal javítva az egységes piac működését;
16. megállapítja, hogy a munkavállalóknak a jogaikkal kapcsolatos tájékoztatására és az e jogok általuk történő gyakorlásának támogatására irányuló intézkedések létfontosságú hozzájárulást jelentenek a vállalati társadalmi felelősségvállalás erősítése szempontjából; felhívja a tagállamokat, hogy alapelveként biztosítsák a munkavállalók jogaikról való tájékoztatását; e tekintetben a szociális partnereket különösen felelősnek tekinti;
17. felhívja a Bizottságot, hogy fokozza a nemzeti igazgatási szervek, felügyeletek, kormányzati végrehajtási intézmények, valamint társadalombiztosítási és adóhatóságok közötti fokozottabb és jobb együttműködés előmozdítására irányuló erőfeszítéseit; felszólítja továbbá a tagállamokat, hogy vezessenek be szigorúbb felügyeleti eljárásokat, valamint hogy támogassák a nemzeti munkaügyi felügyeletek közötti kapcsolatok szorosabbá tételét, lehetővé téve ezzel a fokozott együttműködést és tevékenységeik összehangolását; felhívja a Bizottságot, hogy dolgozzon ki a munkaügyi felügyeletek számára minőségi előírásokat és készítsen megvalósíthatósági tanulmányt a közösségi munkaügyi felügyelet hálózatának létrehozására irányuló intézkedések lehetőségéről;
18. hangsúlyozza, hogy ösztönözni kell a vállalatokat arra, hogy minden ésszerű és jóhiszeműen elvárható erőfeszítést tegyenek meg a munkajogi jogszabályok megsértéseinek az alvállalkozók részéről történő felszámolására, például tanúsítási rendszerek és magatartási kódexek révén, ide értve a hatóságok felé történő jelentéstételt és az illegális gyakorlatot folytató alvállalkozóval való szerződésbontást is, a jogsértésért való egyetemleges felelőségre vonhatóság elkerülése érdekében;

19. felhívja az ágazat mindkét oldalát, hogy járjanak elől az együttműködésen alapuló alvállalkozás előmozdításában egyrészt a különleges egyedi feladatok elvégzése, másrészt az alvállalkozások elszaporodásának korlátozása érdekében, és üdvözli az olyan keretmegállapodások kidolgozását, amelyek a szükséges szabályozást kiegészítve meghatározzák a láncon belüli társadalmi felelősségvállalást;
20. figyelmeztet, hogy a magatartási kódexekben, illetve a munkajogi szabályokban, az állami hatóságok által elfogadott magatartási kódexekben, szabványokban és iránymutatásokban, valamint az érvényben lévő kollektív szerződésekben megfogalmazott rendelkezések ütközhetnek, átfedésben lehetnek egymással, illetve ismételhetik egymást; ezért hangsúlyozza, hogy a vállalkozásoknak elsősorban a nemzetek feletti szervezetek (OECD, ILO) szintjén, valamint a nemzeti és ágazati szinten megfogalmazott magatartási kódexekhez, szabványokhoz és iránymutatásokhoz kell tartaniuk magukat;
21. emlékezteti az összes érintettet, különösen pedig a munkáltatókat, hogy tájékoztatási és konzultációs kötelezettségük van a munkavállalók felé, valamint biztosítaniuk kell megfelelő részvételüket a döntéshozatalban, amely kötelezettségeket a közösségi és nemzeti jogi eszközök róják rájuk;
22. javasolja, hogy a termelési lánc alvállalkozásainak munkavállalói részére nemzeti szinten jogszabályban legyen biztosítva a családi élet munkával való összeegyeztethetősége, és hogy a szülési és szülői szabadságról szóló irányelveket hatékonyan hajtsák végre;
23. felszólítja a Bizottságot, hogy biztosítsa a munkavállalók kiküldetéséről szóló 96/71/EK irányelv betartását, szükség esetén beleértve a jogsértési eljárások megindítását is; felszólítja továbbá a Bizottságot és a tagállamokat, hogy fogadjanak el intézkedéseket a kiküldött munkavállalók információkhoz való hozzáféréseinek javítására, a tagállamok közötti koordináció és igazgatási együttműködés megerősítésére, beleértve a tagállamokban működő kapcsolati irodák szerepének tisztázását, valamint a 96/71/EK irányelv hatékony végrehajtását akadályozó, határokon átnyúló problémák megoldására;
24. hangsúlyozza, hogy az alvállalkozás lehetséges negatív szociális következményei elleni küzdelem erősíthető a munkáltatói szervezetek és a szakszervezetek közötti párbeszéd javításával;
25. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak és a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.